

őrzési képességekre; az ellenőrzés tartalma, konkrét feladatai attól függenek, hogy a vezető hol helyezkedik el a szervezeti hierarchiában. A vezetői ellenőrzések mindig meghatározott céllal történnek, eszerint kell meghatározni az ellenőrzés formáját, amely lehet: totális és eredménykontroll, önkontroll, külső és szűrőpróbakontroll, valamint rendszerkontroll. A teljesítményértékelés céljairól, formáiról és hatásairól, módszereiről is beszámolnak a szerzők, majd a teljesítménymenedzsment lényegét, sajátosságait mutatják be.

A szerzők kiemelik a kommunikáció fontosságát, mert e folyamatban valósul meg ténylegesen a vezetői funkció, a vezető koordináló, irányító szerepe. A kommunikáció a vezetőség és a beosztottak tájékoztatását szolgálja a lényeges témákban, folyamata befolyásolja a döntéshozatalt is és kétoldalú információcseréhez kell vezetnie. Olvashatunk a továbbiakban a kommunikáció tartalmáról, formáiról, eszközeiről és a fellépő zavarokról, nehézségekről is. A munkahelyi kapcsolatok bemutatása során a hatékony munkahelyi közösségek jellemzőit, a munkatársak megismerésének szempontjait, a munkahelyi beilleszkedés kialakítását ismerjük meg. Foglalkoznak a szerzők a vállalatok keretében kialakuló csoportokkal, a csoporton belüli társadalmi kontrollal, a dolgozói érdekképviselő szerepével a kölcsönös tájékoztatás folyamatában, majd a konfliktusok kezelésével. Ez utóbbival kapcsolatban utalnak az új évezred küszöbén kialakuló új munkajogi viszonyokra; az új rugalmas szervezeti struktúrák nagyobb törődést és érzékenységet követelnek meg a konfliktusok kezelésénél, s a kölcsönös előnyökkel járó dolgozói

részvételt elősegítő fórumok létrehozását szorgalmazzák.

Az európai integráció során az emberi erőforrás minősége a legfontosabb. Megfelel-e a hazai munkaerő elméleti-szakmai képzettsége a nyugat-európai követelményeknek? A gyorsan változó követelményeknek való megfeleléshez az emberi erőforrásokkal gazdálkodó szakembereknek a szemléletmód változása mellett megfelelő képzésben való részvételre, a kommunikációs készségek fejlesztésére is szükségük van. Megismerjük a képzés programozását, hatékonyságát, s ezzel kapcsolatban a munkaerő-fejlesztés célját, elveit, tartalmát és feltételeit. Az ösztönzés is a vezető feladatai közé tartozik; az ösztönzés a teljesítmény növelését szolgálja a dolgozó és a vállalat érdekében. Szerephez jutnak itt a motivációs tényezők, a vezető kötelezettsége, hogy motiválja a dolgozókat. Az ösztönzés-menedzsment nem szűkül le csak a juttatásokra, kiterjed az elismerésre, a felelősségre, a szakismeret megszerzésére is. Az ösztönzésnek sok formája van (gazdasági, pszichológiai, szociális ösztönzési formák).

Végül a munkavédelem, majd az ember és informatika kérdéseivel foglalkozik Pálinkás Jenő és Vámosi Zoltán könyve. A vállalkozások gyakran nem tartják be az alapvető munkavédelmi szabályokat, s a munkavállalók nem ismerik a munkaköri feladatok biztonságos végzése feltételei megteremtésére irányuló jogait. Olvashatunk a munkáltató és a munkavállaló munkavédelemmel kapcsolatos kötelezettségeiről és jogairól, a munkavédelmi oktatásról és munkavédelmi szabályzatról, s a munkavédelem állami felügyeletéről. Az emberierő-

forrás-gazdálkodás fejlődése szorosan összefügg hazánkban is az informatikai eszközök hatékony alkalmazásával. A felgyorsult környezeti változásokhoz való alkalmazkodás miatt naprakész adatbázisokra és döntéstámogató rendszerekre van szükség. Napjainkban az emberierőforrás-menedzsment az informatika eszközrendszerének segítségével lehet tudni a vele szemben támasztott követelményeknek.

A Mellékletek közt több vállalat emberierőforrás-gazdálkodási tevékenységét, a munkakör elemzéséhez, leírásához szükséges nyomtatványok, a munkaszerződés, felmondás stb. mintáját ismerjük meg.

R. I.

Szerkesztette: Kun-Szabó Tibor:
A KÖRNYEZETVÉDELLEM
MINŐSGMENEZSMENTJE
Általános környezetvédelmi ismeretek

Műszaki Könyvkiadó – Magyar Minőség Társaság, Budapest, 1999. 394 p.

Földünk lakóinak élete nem képzelhető el minőségi környezet nélkül, ezért az emberi környezet, a természeti értékek védelmére rendkívül nagy súlyt kell helyezni. A környezetvédelem, a minőségi környezet megóvása el nem hanyagolható feladatokat követel meg, ezek elvégzésének fontosságát nem lehet eléggé hangsúlyozni! A környezet szennyeződése szorosan összefügg az ember szervezetének a károsodásával, egészségünk biztonságával, sőt a technológiák, az üzemeltetés megbízhatóságával is. Mindenképpen meg kell őrizni, sőt javítani a környezet minőségét, megelőzve a további minőségromlást. A környezetvédelem az ember egészségével,

biztonságos továbbélésével foglalkozó szervezett tevékenységek és intézkedések összessége; célja az ember fennmaradásának biztosítása a már kialakult káros hatások megszüntetésével, az eredeti minőség helyreállításával...

A természet- és tájvédelem a bioszféra (erdők, állat- és növényfajok) eredeti állapotban való megőrzésére, megmentésére törekszik, így a környezetvédelemnek egyik fontos területe. Foglalkozik a mesterséges környezet védelmével, a környezeti ártalmak kiküszöbölésével, a környezetszennyeződések megszüntetésével is. Fontos feladat a természeti kincsekkel (levegő, víz, talaj, energiaforrások) való ésszerű gazdálkodás. A környezetvédelem céljainak eléréséhez a környezet minőségszabályozásán kívül fontos, hogy helyes tudatformálással megfelelő környezetgazdálkodás, az erőforrások takarékos, hatékony felhasználása, a szennyeződések megelőzése és csökkentése valósuljon meg. Mindehhez a környezettudomány eredményeinek gyakorlati alkalmazása, környezeti stratégia kialakítása, innováció és előrelátó műszaki fejlesztés szükséges. A környezeti minőség javítása vállalati szempontból a környezetszempontú irányítási rendszerek kialakítását, a minőségmenedzsment céltudatos tevékenységének a megszervezését jelenti.

A Minőségmenedzsment-sorozatában megjelent könyv részletesen tájékoztat a környezeti elemek hatásairól, a környezet tűrőképességéről, a környezetközpontú minőségirányítási rendszerek szerepéről, valamint hazánk és Földünk környezeti állapotáról, a problémák gyakorlatban való megoldásáról. A benne közölt ismeretek hasznosak a fel-

sőoktatás oktatói és hallgatói, a tanárok, tanítók és diákok számára éppúgy, mint a környezetvédelmi szakemberek, vállalatvezetők és menedzserek mindennapi munkájához. A könyvben részletesen megtaláljuk a levegőtisztaság-, a vízminőség- és talajvédelemre, a szennyvezetékek elhárítására vonatkozó tudnivalókat. Megismerjük belőle a zajok és rezgések, a sugárzások környezetre gyakorolt káros hatásait, a természet- és talajvédelem fontos szerepét az élet minőségének megőrzésében, annak javításában. Bemutatásra kerülnek a könyvben a természetvédelem jogi szabályozásának eszközei, a természetvédelmi és ökológiai hatásvizsgálatok módszerei, a hazai természetvédelem szervezetének felépítése, nemzetközi kapcsolatai és gazdasági szabályozásának kérdései is. Képet kapunk a környezeti összetevők elemzésén és mérésén alapuló mutatóiról, a biomonitorozás módszereiről és felhasználási területeiről.

A környezetvédelmi problémák csak megfelelő környezetközpontú vállalatiirányítási rendszerrel oldhatók meg. A tennivalókat a vállalat felső vezetésének kell meghatározni, a középmenedzsmentnek felvállalnia, az alkalmazottaknak pedig a gyakorlatban kivitelezniük. Részletesen megismerjük a könyvből a környezetirányítási rendszer követelményeit, hazai és nemzetközi szabványait, értékelési és mérési módszereit, a minőségbiztosításra és a környezeti információs rendszerek működésére vonatkozó tudnivalókat. Olvashatunk a Környezetvédelmi Kézikönyv fontos szerepéről a környezetügyi információs rendszerben, valamint a rendszerek információtechnológiai hátteréről, az adatok feldolgozásáról. Ezek a tudnivalók feltétlenül szük-

ségesek a vállalatok felső és középvezetői számára ahhoz, hogy jól el láthassák a környezetvédelmi feladatokat az egész társadalom érdekében.

A környezetet elsősorban az emberi tevékenység káros hatásaitól kell megvédeni! Az emberi jólét technikai eszközökkel való megteremtését és további fejlesztését meg gondoltan, a természettel harmóniában kell megvalósítani; ehhez széles körű társadalmi összefogásra van szükség. A könyvben bemutatott környezetirányítási és informatikai rendszerek segítséget jelenthetnek a környezetállapot felmérésében, a vállalati menedzsment környezetkímélő döntéseiben. A könyv további részében Magyarország és a világ környezetállapotát, környezetminőségét, s az ezzel kapcsolatban felmerülő gyakorlati kérdéseket, elvégzendő feladatokat ismerjük meg. Szó van itt – többek között – a levegőszennyezettség adatairól, a vízgazdálkodás, a vízminőség-ellenőrzés, a talaj termőképességének növelése és a hulladékgazdálkodás jelenlegi helyzetéről, a károk okairól, valamint a szükséges tennivalókról. Földünk világgazdasági és környezetminőségi mutatói arra figyelmeztetnek, hogy az eredményes környezetvédelem feladatai csak nemzetközi együttműködéssel teljesíthetők. A társadalmi haladás szolgálatában álló tudomány és technológia segítségével az emberi környezet minősége a biztonságos, az egészséges emberi élethez megkívánt színvonalra emelhető! Ehhez fel kell hagyni a problémákat okozó tevékenységekkel, ki kell dolgozni a gyakorlatban is alkalmazható eredményes módszereket, s a társadalmat együttműködő, környezet-tudatos magatartásra kell felkészíteni és ránevelni.

R. I.